

Tez Yazım Merkezi

İleri

Yüksek lisans

Doktora

Nitel Araştırmada Geçerlilik ve Güvenilirlik — Lincoln & Guba Kriterleri

Nitel araştırmada kalite güvencesi: inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık, doğrulanabilirlik ve uygulama stratejileri.

Zafer Hoca · Yayın: 04.04.2026 · 1 dk okuma

Nicel Kriterler Nitel'e Uygulanamaz

Nicel araştırmadaki "geçerlilik" ve "güvenilirlik" kavramları nitel araştırmaya doğrudan uygulanamaz — çünkü paradigmlar farklıdır. Lincoln ve Guba (1985) nitel araştırmanın kalitesini değerlendirmek için 4 kriter önermiştir. Hakemler nitel makalelerde bu kriterlere uyumu arar.

1. İnanırlılık (Credibility) — İç Geçerlilik Karşılığı

"Bulgular gerçeği yansıtıyor mu?"

Uzun süreli etkileşim: Araştırma ortamında yeterli süre geçirme. "Hit and run" veri toplama yetersiz.

Triangulation (çeşitleme): Birden fazla veri kaynağı (mülakat + gözlem + doküman), birden fazla araştırmacı, birden fazla yöntem kullanma.

Katılımcı teyidi (member checking): Bulgularınızı katılımcılara gösterin: "Sizi doğru anladım mı?" Onay alın.

Akran denetimi (peer debriefing): Nitel araştırma deneyimi olan bir meslektaşınızın kodlarınızı ve temalarınızı incelemesi.

2. Aktarılabilirlik (Transferability) — Dış Geçerlilik Karşılığı

"Bulgular başka bağlamlara aktarılabilir mi?"

Zengin betimleme (thick description): Araştırma bağlamını, katılımcıları, ortamı o kadar detaylı betimleyin ki okuyucu "bu bulgular benim bağlamıma uyar mı" kararını kendisi verebilsin. Aktarılabilirlik kararı araştırmacıya değil okuyucuya aittir.

3. Tutarlılık (Dependability) — Güvenilirlik Karşılığı

"Süreç tutarlı ve izlenebilir mi?"

Denetim izi (audit trail): Tüm araştırma sürecini belgeleyin: ham veriler, kodlama notları, analiz kararları, tema değişiklikleri. Dışarıdan biri süreci baştan sona izleyebilmeli.

Kodlayıcılar arası güvenilirlik: 2 araştırmacı aynı veriyi bağımsız kodlayıp uyumunu hesaplama. Miles & Huberman formülü: Güvenilirlik = Uzlaş / (Uzlaş + Uzlaşmazlık). %80+ kabul edilir.

4. Doğrulanabilirlik (Confirmability) — Nesnellik Karşılığı

"Bulgular araştırmacının önyargısından bağımsız mı?"

Araştırmacı günlüğü (reflexivity journal): Kendi önyargılarınızı, varsayımlarınızı ve karar süreçlerinizi yazılı olarak kaydedin. "Bu temayı neden oluşturdum?" sorusuna dürüst cevap verin.

Doğrudan alıntılar: Bulguları katılımcıların kendi sözleriyle destekleyin — yorumlarınızın veriye dayandığını gösterin.

Tezde Raporlama

Yöntem bölümünde "Geçerlilik ve Güvenilirlik" alt başlığı açın. Her kriteri ve uyguladığınız stratejileri listeleyin. Hakem bu bölümü mutlaka kontrol eder — eksikse ciddi revizyon istenir.

Etiketler: #Strateji #Tez

YDS/YÖKDİL barajı akademik kariyerinizi engellemesin. Zafer Hoca kursları:
zaferhoca.com.tr/magaza